

Statusrapport

Kvalitetsforbedringsprosjekt med bruk av data fra nasjonale medisinske kvalitetsregistre

Postoperativ smertebehandling etter tonsilleoperasjoner – et kvalitetsforbedringsprosjekt

Prosjektansvarlig: Vegard Bugten

Prosjektleder: Ann Helen Nilsen

Medisinsk kvalitetsregister som datakilde: Norsk Kvalitetsregister Øre-Nese-Hals

Tonsilleregisteret

Dato: 23.02.2023

Innhold

1	Prosjektets bakgrunn, formål og målsetting	3
2	Deltagende enheter og kontaktpersoner	4
3	Fremdrift.....	5
4	Måloppnåelse hittil.....	7
5	Utfordringer	7
6	Budsjettoversikt	7
7	Behov for bistand i prosjektet	8
8	Levering av rapport	8
9	Referanser.....	9

Vedlegg: Budsjett oversikt

1 Prosjektets bakgrunn, formål og målsetting

Norsk Kvalitetsregister Øre-Nese-Hals – Tonsilleregisteret er et nasjonalt kvalitetsregister etablert i 2017 for pasienter som får utført tonsillektomi/tonsillotomi pga. infeksjon/ luftveisobstruksjon. I Norge utføres det årlig ca. 8 000 tonsilleoperasjoner. Disse utføres henholdsvis på sykehus og hos avtalespesialister/private aktører (1).

Tonsilleregisteret er bygd opp likt det svenske tonsilleregisteret, og benytter tre spørreskjema med få variabler (2).

- Peroperativt skjema – som fylles ut av operatør etter tonsilleoperasjonen
- PROM (Patient Reported Outcome Measures) – som fylles ut av pasient/pårørende 30 dager post operativt
- PROM (Patient Reported Outcome Measures – som fylles ut av pasient/pårørende 6 mnd. etter gjennomført inngrep

I skjema som sendes ut 30 dager etter tonsilleoperasjonen spørres pasient/pårørende bl.a. om det har vært komplikasjoner slik som blødninger, smerter eller infeksjon.

En av Tonsilleregisterets kvalitetsindikator på 30-dagers spørreskjema er «Kontakt med helsevesenet pga. av smerter». Ikke tilfredsstillende smertebehandling kan føre til unødvendig påkjenning for pasienten og økte samfunnskostnader i form av bl.a. større behov for legekonsultasjoner, forlenget sykmeldingsperiode, unødvendig reiser til/fra helsevesen og uriktig medikamentbruk.

Resultatet fra Tonsilleregisteret for indikatoren viser at det nasjonalt i 2020 i gjennomsnitt var 22 % som oppgav at de hadde vært i kontakt med helsevesenet pga. smerter etter operasjonen, noe som er moderat måloppnåelse. Tall innhentet i kvalitetsregisteret tydeliggjør en stor variasjon mellom de ulike enhetene på denne indikatoren, fra 8 % til 38 %. Av de 39 registrerende enhetene i kvalitetsregisteret er det 13 enheter som har en lav måloppnåelse på denne indikatoren i 2020 (3).

Det brukes mye tid og ressurser på denne pasientgruppen, og det kan derfor være av stor betydning å få kvalitetssikret tilbudet.

I 2013 ble det i Sverige innført nasjonale retningslinjer for smertebehandling ved tonsilleoperasjoner av barn og unge (4-6). En studie i etterkant av dette tiltaket viser at færre pasienter har tatt kontakt med helsevesenet etter innføring av retningslinjen (7).

Dette prosjektets formål er å undersøke om standardisering av postoperativ smertebehandling etter tonsillekirurgi for voksne (> 16 år) i Norge kan bidra til å bedre kvaliteten på behandling av denne pasientgruppen og redusere behovet for å ta kontakt med helsevesenet pga. smerter.

Overordnet mål:

Det overordnede målet for prosjektet er å forbedre smertebehandling for pasientene etter tonsilleoperasjonen. Ved bruk av data fra Tonsilleregisteret skal prosjektet bidra til å bedret smertebehandling, og med det bedre måloppnåelse på kvalitetsindikatoren «Kontakt med helsevesenet på grunn av smerter».

Konkrete mål:

- Kartlegge hvilke rutiner som ligger til grunn hos alle enheter som utfører tonsilleoperasjoner uavhengig av måloppnåelse på indikatoren «*Kontakt med helsevesenet pga. av smerter*» i løpet av januar 2022
- Utarbeide forslag til en felles modell for smertebehandling innen første halvdel av februar
- Målet for deltageravdelingene er å redusere andelen pasienter som tar kontakt med helsevesenet pga. smerter fra lav til høy måloppnåelse ved prosjektets slutt juni 2023
- Basert på erfaringer fra prosjektet vil det bli laget utkast til en standardisert retningslinje i løpet av våren 2023
- Nasjonalt skal ingen enheter lengre ha lav måloppnåelse (>25%) på indikatoren innen utgangen av 2023
- Redusere dagens nasjonale nivå på indikatoren fra 22 % til 18 % innen 2023

2 Deltagende enheter og kontaktpersoner

- **Forhåndskartlegging**

Prosjektet forespurte 39 enheter om de kunne svare ut hvilke smertestillende medikamenter og skriftlig pasientinformasjon de anvender til voksne pasienter som gjennomgår tonsilleoperasjoner. Vi fikk svar fra 23 enheter. Denne informasjonen ble samlet i et sammendrag som viste variasjon og likheter i bruken av smertestillende medikamenter og pasientinformasjon som benyttes på ulike enheter i Norge.

- **Utvalg**

Prosjektets målgruppe var enheter med lav måloppnåelse (>30%) på kvalitetsindikatoren «Kontakt med helsevesenet pga. smerte». Elleve enheter ble invitert til å delta i prosjektet, hvorav seks av enheter takket ja. En av enhetene kunne likevel ikke delta, så denne ble erstattet av en enhet med moderat måloppnåelse (15-25%) på kvalitetsindikatoren.

- **Tiltak**

Alle deltagende enheter deltok på workshop hvor de ble enige i å følge et standard smertebehandlingsregime og standard skriftlig pasientinformasjon.

Tiltaket ble innført på enhetene i perioden 09.05.-13.06.2022, med unntak av på Nordlandssykehuset i Bodø som ikke ble med i prosjektet pga. egen pågående smertebehandlingsstudie.

Oversikt over kontaktpersoner i deltakende enheter:

Prosjektdeltagere	Tittel	Etternavn	Fornavn	Tlf.	E-postadresse
Agro ØNH-klinikk	ØNH-lege	Roarsen	Robby		rr@agro-onh.no
	ØNH-lege	Dølvik	Sverre		sdoelvik@online.no
	Pasient-koordinator	Erland	Ann Helen	90687910	ahe@agro-onh.no
Sykehuset Innlandet Elverum	ØNH-lege	Krog	Trine	46853873	trine.krog@sykehuset-innlandet.no
	ØNH-lege	Vold	Marianne		marianne.bakken.vold@sykehuset-innlandet.no
	ØNH-lege	Mo	Kirsti Hennie		kirsti.hennie.mo@sykehuset-innlandet.no
Sykehuset Telemark Skien	ØNH-lege	Rosander-Vetvik	Ole		Ole.Rosander-Vetvik@sthf.no
	ØNH-lege	Ewald	Franz-Ludwig	35003319	franz-ludwig.ewald@sthf.no
	Avd. sjef	Vik-Johansen	Ann Iserid		viai@sthf.no
Sykehuset Østfold Kalnes	Pasient-koordinator	Andreassen	Laila	46885109	Laila.Andreassen@so-hf.no
	ØNH-lege	Mathisen	Eirik		Eirik.Mathisen@so-hf.no
	ØNH-lege	Arntzen	Sander Svartberg		Sandersvartberg@gmail.com
	ØNH-lege	Klausen	Per Kristian		Per.Kristian.Klausen@so-hf.no Erstatter L.A
St. Olavs Hospital HF	ØNH-lege	Liyanarachi	Don Ransi	99388920	Don.Ransi.Liyanarachi@stolav.no
	Pasient-koordinator	Iversen	Ann Helen		Ann.Helen.Iversen@stolav.no
	Avd. sjef	Nordgård	Ståle		stale.nordgard@stolav.no

3 Fremdrift

Prosjektet fikk tildelingsbrev 13.01.2022 (kr. 357 210,-)

Workshop 21.04.2022

Tre eksterne forelesere ble benyttet på Workshopen.

- Stefan Freccero, ØNH-overlege fra Trelleborg lasarett, Sverige
- Christian Tappert, overlege og kvalitetsforbedringseksperter fra St Olavs hospital
- Bjørnar Gundersen, anestesioverlege St Olavs hospital

Disse bidro med innlegg og kom med gode innspill i diskusjon som resulterte i consensus angående kvalitetsforbedringstiltak: Standardisert smertebehandling og skriftlig pasientinformasjon. Tiltak iverksatt på deltakerenhetene i mai/juni 2022.

Fagrådet og brukerrepresentant for Tonsilleregisteret har vært med i hele planleggingsfasen av prosjektet og har blitt fortløpende informert om prosjektet på Fagrådsmøter i mai og desember 2022.

Vi har hatt et tett samarbeid med deltagende enheter. Kvartalsrapporter (august 2022 og februar 2023) er utsendt med forklaring pr. mail til kontaktpersoner. I tillegg har det vært regelmessig kontakt på e-post mellom sekretariatet og deltakerenhetene.

Oppfølgingsmøte Gardermoen 30.11.2022:

Alle enheter unntatt Agro møtte på møtet. Det ble arrangert et telefonmøte med Agro i forkant hvor de delte erfaringer om implementering og fremdrift i prosjektet. Denne informasjonen ble delt videre på oppfølgingsmøtet. Deltakerenhetene delte sine erfaringer fra innføringen av forbedringstiltakene. Disse fortalte at deres avdelinger i stor grad fulgte kvalitetsforbedringstiltakene. Det ble rapportert om noen få tilfeller hvor standardresepten ikke ble foreskrevet pga. kontraindikasjon mot Arcoxia og Tramadol (f.eks. allergi og inflammatorisk tarmsykdom).

Tiltakene hadde positive virkninger på daglig praksis. Bruk av en standardresept ble sett på som arbeidsbesparende for kirurgen på operasjonsdagen. Det ble lettere for andre å finne informasjon om anvendt smertestillende i journalen. Pasientinformasjon-folderen ble ansett som et godt hjelpemiddel for helsepersonellet som ga informasjon til pasientene og dekket viktige områder ift. forventninger til smerter, dosering av smertestillende medikamenter og råd om ernæring og fysisk aktivitet m.m. i den postoperative perioden.

Kvalitetsforbedrings-ekspert Christian Tappert, som var invitert til møtet holdt en kort presentasjon. Han fokuserte på at i denne fasen av forbedringsprosjektet er opprettholdelse av fortsatt engasjement viktig for et god måloppnåelse. Et forslag til forbedring av prosjektrapporten med en bedre grafisk fremstilling med flere målepunkter av endring på kvalitetsindikatoren ble presentert.

Etter oppfølgingsmøte på Gardermoen har sekretariatet opprettholdt kontakt med deltakerenhetene pr. epost. Alle enheter har gitt nylige tilbakemeldinger som har vært udelt positive, og ifølge kontaktpersoner er forbedringstiltakene fremdeles godt implementert rundt om på enhetene.

Videre planer:

Det vil arrangeres et sluttseminar for deltakerenhetene i juni 2023, hvor prosjektet evalueres. Der vil vi også legge en plan for oppfølging og formidling av prosjektet til hele fagmiljøet. For eksempel på ØNH-legenes høstmøte, i ulike regionale og nasjonale forum for leger/sykepleiere/andre og til brukerorganisasjoner. Publisering av resultatene fra kvalitetsforbedringsprosjektet i form av en artikkel kan også være aktuelt.

Videre konkrete planer for vedlikehold av forbedringsarbeidet og prosjektets betydning for eventuelle forslag til fremtidige standardiserte retningslinjer for smertebehandling etter tonsilleoperasjoner hos voksne pasienter vil bli presentert i sluttrapporten.

Tidsplan

ID	Milepæl	Planlagt Start dato	Faktisk Start dato	Ferdig dato
1	Etablere prosjektet	Jan 2022		
2	Kartlegge aktuelle avdelinger og innhente nødvendig informasjon om faglig praksis	Jan 2022	Jan 2022	Januar 2022
3	Utarbeide forslag til felles modell for prosjektgruppen	Jan 2022	April 2022	Mai 2022
4	Invitere aktuelle avdelinger	Jan 2022	Feb 2022	Feb 2022
5	Presentasjon av prosjektet for ØNH fagmiljø	Okt 2021		Oktober 2022
6	Oppstartsseminar for deltakeravdelinger- Workshop	Feb 2022	21.04.2022	April 2022
7	Plan for tiltak utformes av deltakeravdelingene	Mar 2022	April 2022	April 2022
8	Aktuelle tiltak gjennomføres av deltakeravdelingene	Mar 2022	Mai/juni 2022	Juni 2023
9	Resultatformidling fra registeret til deltageravdelingene	Feb 2022	Aug 2022	Juni 2023
10	Oppfølgingsmøte for deltakeravdelinger	Nov 2022	30.11.2022	Nov 2022
11	Jevnlig oppfølging av deltakeravdelingene med besøk	Feb 2022		Juni 2023
12	Sluttseminar for deltageravdelinger	Juni 2023		
13	Sluttrapport til SKDE			September 2023
14	Plan for oppfølging og formidling til hele fagmiljøet	Okt 2023		

4 Måloppnåelse hittil

For å få et datamateriale med høyere antall pasienter (N) velger vi å sammenligne resultater fra 3.- 4. kvartal i 2021 med 3.- 4. kvartal i 2022 på indikatoren «Kontakt med helsevesenet pga. smerter»

	3.-4. kvartal 2021	3.-4. kvartal 2022	Endring
Gjennomsnitt alle deltakerenheter	25%	18%	7 % ↓
Agro	23%	23%	
Elverum	23%	25%	2 % ↑
Kalnes	31%	11%	20 % ↓
Skien	21%	16%	5 % ↓
St. Olavs hospital	25%	18%	7 % ↓

Resultatene viser en gjennomsnittlig økt måloppnåelse hos deltakerenhetene på 7% i perioden 3.- 4. kvartal 2021 til 3.- 4. kvartal 2022. Tre av fire enheter forbedret sin måloppnåelse i denne perioden, med en variasjon fra 7%-20%. En enhet har ingen endring, mens en enhet har en nedgang i måloppnåelsen på 2%.

Resultatene må tolkes med forsiktighet da andelen er avhengig av antall opererte og antall besvarte 30 dagers skjema.

5 utfordringer

Antallet tonsilleoperasjoner har vært noe lavt pga. oppstart ved deltakerenhetene nær sommerferieavvikling og etterdønninger av pandemi.

6 Budsjettoversikt

Oversikt over økonomisk status pr. 31.12.2022: Se vedlegg
Fullstendig budsjettoversikt med detaljer vil bli levert med sluttrapport

7 Behov for bistand i prosjektet

Vi har fått god hjelp fra Servicemiljøet, og trenger fortsatt hjelp i forbindelse med utarbeidelse av månedsrapportene som sendes ut til enhetene. Videre ønsker vi å benytte kompetanse fra Servicemiljøet ved planlegging av sluttseminaret og plan for oppfølging og formidling av prosjektet til hele ØNH-fagmiljøet.

8 Levering av rapport

Statusrapporten sendes per e-post til Nasjonalt servicemiljø for medisinske kvalitetsregistre ved SKDE – senter for klinisk dokumentasjon og evaluering, ved:

Marianne Nicolaisen

Rådgiver, Nasjonalt servicemiljø for medisinske kvalitetsregistre

SKDE - senter for klinisk dokumentasjon og evaluering

Helse Nord RHF

Mob. +47 913 65 951,

E-post; Marianne.Nicolaisen@helse-nord.no

Referanser

1. Tonsilleregisteret NKØ-N-H-. Norsk Kvalitetsregister Øre-Nese-Hals - Tonsilleregisteret [Available from: <https://www.kvalitetsregistre.no/registers/norsk-kvalitetsregister-ore-nese-hals-tonsilleregisteret>].
2. Tonsilleoperationsregisteret S. Svensk Tonsilleoperationsregisteret [Available from: <https://ton.registercentrum.se/>].
3. Norsk Kvalitetsregister Øre-Nese-Hals- Tonsilleregisteret. Årsrapport 2020 [Available from: <https://www.kvalitetsregistre.no/sites/default/files/2021-06/Tonsilleregisteret%20%C3%85rsrapport%202020.pdf>].
4. Brattwall M LS EE. Behandling av smärta och illamående i samband med tonsilloperation. Nya riktlinjer för farmakologisk behandling till barn och ungdomar. . Läkartidningen 2014(Läkartidningen 2014;111:CXDL.).
5. Ericsson E LS BM, Stalfors J, Hemlin C, Hessén Söderman AC, Sunnergren O, Hultcrantz E, Odhagen E. Nationella riktlinjer för farmakologisk behandling av smärta och illamående i samband med tonsillotomi och tonsillektomi på barn och ungdomar (< 18 år). . Ventilen 2013;4:18-19 och Smärta 2014;1;20–21 2014. 2014.
6. E. E. Processen med utformning av nationella farmakologiska riktlinjer i samband med tonsilloperation. SFAI-tidningen 2013;4:252–253 Smärta 2014;1:19 och Ventilen 2013;4:17 2013.
7. Alm F, Jaensson M, Lundeberg S, Ericsson E. Adherence to Swedish guidelines for pain treatment in relation to pediatric tonsil surgery: A survey of the multidisciplinary team. Int J Pediatr Otorhinolaryngol. 2017;101:123-31.